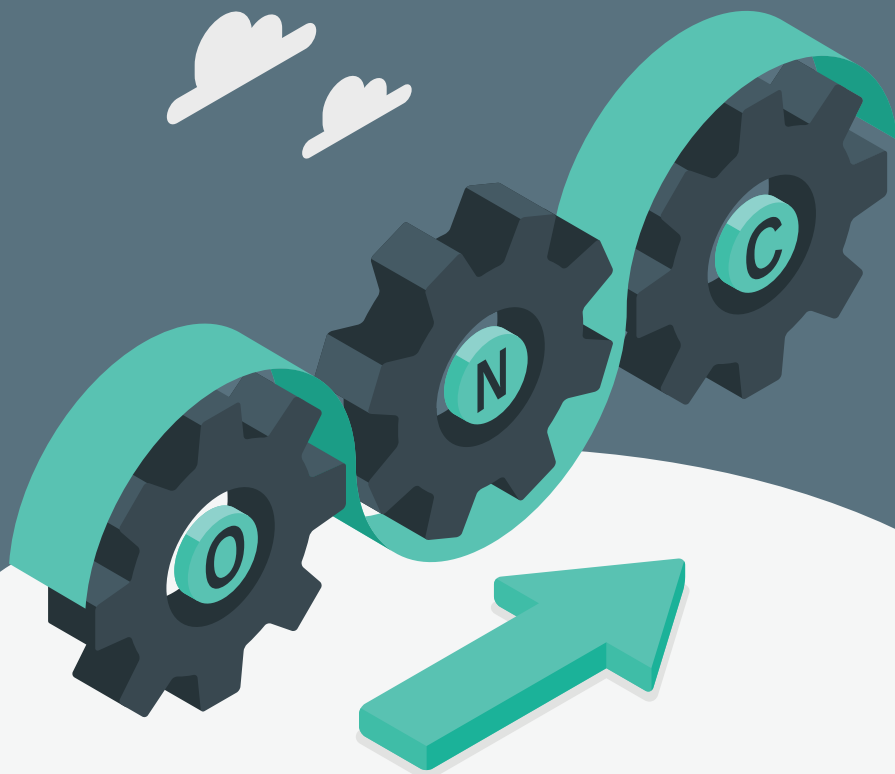

GHID

**PROCEDURA
DE OBȚINERE A STATUTULUI
DE UTILITATE PUBLICĂ PENTRU
ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE**

GHID

PROCEDURA DE OBȚINERE A STATUTULUI DE UTILITATE PUBLICĂ PENTRU ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE

Ilie CHIRTOACĂ

Vladislav GRIBINCEA

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Chișinău 2020

Conținut

INTRODUCERE	7
Ce presupune statutul de utilitate publică (SUP) și ce avantaje oferă?	8
Cine poate beneficia de SUP?	9
Lista domeniilor de utilitate publică	10
Criteriile de eligibilitate	12
Rolul și atribuțiile Comisiei de Certificare, autoritatea care acordă SUP	16
Examinarea dosarelor	17
Procedura de obținere a SUP	18
Lista documentelor necesare	18
Beneficiile SUP	21
Retragerea SUP	23

Abrevieri

AO	Asociație Obștească
ASP	Agenția Servicii Publice
ONC	Organizație necomercială
ONG	Organizație neguvernamentală
OSC	Organizație a societății civile
SUP	Statutul de utilitate publică

Introducere

Ghidul pe care îl aveți în față cuprinde un set de informații utile cu privire la procedura de obținere a statutului de utilitate publică (SUP) pentru organizațiile necomerciale. Ghidul a apărut drept urmare a adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova, la 11 iunie 2020, a Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale. Noua lege cu privire la organizațiile necomerciale a intrat în vigoare la 27 august 2020. Această lege a modificat cerințele pentru obținerea SUP și a clarificat beneficiile pe care le au organizațiile care îl dețin.

Ghidul vine să explice pe scurt modificările la procedura de obținere a SUP care au survenit odată cu adoptarea noii legi. Ghidul explică în special: definirea activităților de utilitate publică, criteriile de eligibilitate (conformitatea statutului, componența organelor de conducere și control, conținutul rapoartelor prezentate, etc.) precum și obligațiile de conformare pe care organizația trebuie să le respecte pe tot parcursul cât deține acest statut.

Ghidul este destinat organizațiilor necomerciale care doresc să obțină statutul de utilitate publică, celor care anterior l-au deținut, dar și specialiștilor din domeniu care facilitează această procedură. Informația colectată și prezentată în prezentul ghid conține informații orientative care corespund prevederilor legale valabile în luna noiembrie a anului 2020. Autorii exprimă un punct de vedere în baza cercetării și interpretării legislației și a informațiilor oficiale disponibile public. Informațiile cuprinse în ghid nu sunt exhaustive.

Ce presupune statutul de utilitate publică și ce avantaje oferă?

Statutul de utilitate publică (SUP) este un „statut special” care presupune recunoașterea de către stat a faptului că o anumită organizație necomercială (instituție privată, asociație obștească sau fundație) desfășoară activități de utilitate publică. Acestea sunt activitățile care contribuie la dezvoltarea și susținerea unor domenii strategice de dezvoltare ale statului, de exemplu: educația, protecția socială, crearea noilor locuri de muncă, etc.¹. Având în vedere procedura și criteriile de obținere a SUP, deținerea statutului stabilește inclusiv o prezumție puternică că „deținătoarea” respectă standarde înalte de management organizațional și este transparentă față de public, odată ce aceste aspecte sunt verificate și confirmate de către o comisie specială.

În urma obținerii statutului, organizațiile necomerciale (ONC) pot beneficia de anumite facilități în accesarea fondurilor publice, sau în folosirea bunurilor proprietate publică (oferirea gratuită sau în condiții preferențiale a dreptului de a folosi proprietatea publică). Deși lista „beneficiilor” statutului de utilitate publică rămâne a fi una relativ modestă, un alt efect colateral al deținerii statutului este diferențierea deținătorilor în raport cu alte organizații în fața potențialilor donatori.

SUP se acordă de către Comisia de Certificare de pe lângă Agenția Servicii Publice (ASP)². Comisia acordă acest statut unei ONC dacă ultima respectă anumite criterii de eligibilitate descrise și explicate mai jos. Statutul de utilitate publică se acordă pe un termen de cinci ani³ și poate fi reînnoit la cerere ori de câte ori este necesar. Conform registrului deținut de către Ministerul Justiției, la data de 30 noiembrie 2020 circa 100 de ONC dețineau statutul de utilitate publică.⁴

¹ Lista integrală a domeniilor de utilitate publică este prevăzută la art. 21 din Legea cu privire la organizațiile necomerciale.

² Până în anul 2018, Comisia de Certificare activa pe lângă Ministerul Justiției.

³ Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, statutul de utilitate publică se acorda pe un termen de 3 ani.

⁴ Lista organizațiilor necomerciale care dețin statutul de utilitate publică: http://www.justice.gov.md/public/files/dir_prof_si_serv_jurid/decizii_2020/Lista_AO_actualizata_01.06.2020.pdf.

Cine poate beneficia de SUP?

Sunt eligibile pentru a obține SUP următoarele ONC:

Instituția privată

Asociația obștească

Fundația

Prevederi generale cu privire la cele trei forme de asociere sunt prevăzute în Codul civil al Republicii Moldova (Art. 296 – 303) și detaliate în Legea cu privire la organizațiile necomerciale.

Condiția de bază pentru a putea obține SUP este **desfășurarea activităților de utilitate publică** în domeniile menționate la art. 21 din Legea cu privire la organizațiile necomerciale. Activitatea de utilitate publică este definită de lege drept activitatea ONG desfășurată în interes general sau în interesul unor colectivități locale, care contribuie la dezvoltarea și susținerea următoarelor domenii:

Lista domeniilor de utilitate publică

☐	Lista activităților de utilitate publică (potrivit art. 21 din Lege), care contribuie la dezvoltarea și susținerea următoarelor:	
☐		Educația și instruirea persoanelor, difuzarea și acumularea de cunoștințe
☐		Știința, cultura și arta
☐		Sportul, educația fizică și turismul social
☐		Sectorul necomercial și organizațiile necomerciale
☐		Democrația și drepturile omului
☐		Ocrotirea sănătății

☐		Protecția socială a persoanelor cu dizabilități, precum și a altor persoane și grupuri defavorizate
☐		Crearea noilor locuri de muncă
☐		Eradicarea sărăciei
☐		Promovarea păcii, prevenirea și depășirea conflictelor civile, sociale, etnice și religioase
☐		Prevenirea criminalității și contribuirea la contracararea acestora
☐		Protejarea mediului
☐		Protejarea patrimoniului cultural și a monumentelor istorice
☐		Spiritul și activismul civic, inclusiv participarea la procesul decizional și la asigurarea transparenței sectorului public
☐		Comunitățile locale

Organizația necomercială poate să desfășoare concomitent mai multe activități de utilitate publică în diverse domenii, fără să existe o restricție cu privire la volumul și domeniile de utilitate publică în care activează.

Îi revine organizației necomerciale să probeze că desfășoară activități în aceste domenii. Acest fapt poate fi cu ușurință desprins din raportul de activitate al organizației, care trebuie anexat la cererea de solicitare a SUP.

Criteriile de eligibilitate

Pe lângă activitățile de utilitate publică desfășurate la art. 21 din legea cu privire la organizațiile necomerciale, ONC, indiferent de forma juridică de organizare trebuie să întrunească cumulativ următoarele opt condiții:

Lista de verificare		Criterii de eligibilitate	Sursa de verificare
☐		să activeze de cel puțin un an	<ul style="list-style-type: none"> - extrasul de înregistrare (certificatul de înregistrare); - rapoarte de activitate și rapoarte fiscale.
☐		actul de constituire (statutul) trebuie să prevadă <u>scopuri</u> ce vizează activități de utilitate publică	<ul style="list-style-type: none"> - prevederile statutului organizației necomerciale.

⁵ Perioada fiscală anterioară - dacă organizația aplică la statutul de utilitate publică în anul 2020, ea nu trebuie să aibă datori la bugetul public național pentru anii precedenți (2019, 2018, 2017, etc.).

☐		<p>organizația trebuie să dețină un consiliu format din cel puțin trei persoane, care nu sunt angajați ai ONG și care supraveghează activitatea acesteia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prevederile statutului organizației necomerciale; - regulament/politici interne de activitate a organizației necomerciale.
☐		<p>organizația trebuie să dețină un organ de control (cenzor sau auditor) care verifică activitatea acesteia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prevederile statutului organizației necomerciale.
☐		<p>membrii organelor de conducere și de control ale ONG trebuie să respecte regulile cu privire la conflictul de interese</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prevederile statutului ONG; - regulament/politici interne de activitate ale ONG.
☐		<p>organizația nu trebuie să aibă datorii la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare⁵</p>	<ul style="list-style-type: none"> - această condiție este verificată din oficiu de către Comisia de Certificare.
☐		<p>organizația nu poate avea în calitate de fondator sau membru partide politice sau organizații social-politice</p>	<ul style="list-style-type: none"> - declarația pe propria răspundere a ONG la depunerea dosarului pentru obținerea statutului.
☐		<p>organizația nu poate susține activitatea unui partid politic sau a unui concurent electoral</p>	<ul style="list-style-type: none"> - declarația pe propria răspundere a ONG la depunerea dosarului pentru obținerea statutului

Rolul Consiliului format din cel puțin 3 persoane

Legea nu cere crearea unui consiliu special care să vegheze respectarea statutului de utilitate publică. Consiliul (de administrare/ conducere) al organizației necomerciale este suficient pentru a solicita statutul de utilitate publică.

Consiliul este un organ responsabil de supravegherea activităților ONC. Denumirea concretă a acestuia este irelevantă pentru obținerea SUP. Membrii consiliului trebuie să asigure că ONC dispune de resurse adecvate pentru a-și avansa misiunea, precum și să asigure că organizația în activitatea ei este condusă de principii de etică, bună guvernare și asigurarea transparenței financiare. Membrii consiliului nu au o funcție permanentă, dar se întrunesc periodic pentru a discuta și, după caz, adopta deciziile privind activitatea ONC.

Consiliul este un organ obligatoriu (organul suprem de conducere) în cazul fundației.

În cazul asociațiilor obștești și al instituțiilor private, pentru a solicita SUP, acestea vor trebui să creeze un astfel de consiliu, cu atribuții de supraveghere ale organului executiv.

Conflict de interese

Un conflict de interese este o situație în care o persoană din cadrul organizației este implicată în mai multe interese (financiare sau de altă natură) ce pot afecta major luarea unei decizii corecte și imparțiale în cadrul organizației. Un astfel de conflict de interese poate apărea, în special, ca urmare a unui interes economic, a unei afinități politice, legături familiale sau emoționale, sau orice altă legătură relevantă sau interes comun. Suntem în prezența unui conflict de interese în următoarele situații (lista nu este exhaustivă):

- a) administratorul organizației necomerciale este în același timp și membru al consiliului cu atribuții de supraveghere a organizației;
- b) cenzorul organizației necomerciale este în același timp și unul din angajații asociației;
- c) soțul sau soția administratorului deține calitate de cenzor al ONC;
- d) organizația necomercială procură servicii de la o companie comercială care aparține unui membru al ONC.

Evitarea conflictului de interese implică asigurarea transparenței și integrității în procesul de luare a deciziilor în cazul unei organizații. În cazul conflictului de interese, acesta trebuie declarat de persoana care se află în conflict, ultima nu poate participa la luarea deciziei care o poate avantaja, iar conflictul trebuie soluționat fără a prejudicia interesele ONC.

Organ de control

Cenzorul sau auditorul este desemnat de către organul suprem de conducere al ONC. Rolul acestuia este să asigure verificarea activității financiare a organizației și să sesizeze organul suprem de conducere sau un alt organ prevăzut de statut dacă a constatat fapte care contravin legii sau statutului ONC și care au cauzat sau pot cauza prejudicii considerabile acesteia.

Organ de control poate fi cenzorul sau auditorul organizației (art. 20 din Legea privind organizațiile necomerciale). Legea privind organizațiile necomerciale prevede dreptul și posibilitatea de a desemna un organ de control extern (auditor extern), fără a menține obligația de a desemna un cenzor (art. 20 alin. (1)). O regulă similară există deja în cazul unor persoane juridice cu scop lucrativ (societățile cu răspundere limitată).

Rolul și atribuțiile Comisiei de Certificare, autoritatea care acordă SUP

Comisia de Certificare este organul împuternicit să atribuie statutul de utilitate publică. Comisia de certificare activează pe lângă ASP, care asigură secretariatul acestei comisii.

Componența și profilul membrilor Comisiei de certificare

Comisia de certificare este constituită din 9 membri, dintre care trei sunt numiți de Parlament, trei - de Președintele Republicii Moldova și trei - de Guvern. Membrii Comisiei de certificare sunt selectați în bază de concurs public. Dintre cei trei membri numiți de fiecare autoritate, cel puțin unul trebuie să fie specialist în domeniul financiar și unul reprezentant al ONC-urilor. Membrii Comisiei nu pot fi funcționari publici sau membri ai partidelor politice. Pentru a participa la concurs, aceștia trebuie susținuți cel puțin printr-o recomandare de către cel puțin o ONC.

Comisia de certificare se întrunește în ședințe nu mai rar de o dată în lună. Ședințele Comisiei sunt publice și trebuie anunțate public pe pagina web oficială a ASP cu cel puțin 10 zile înainte de data stabilită pentru ședință. Comisia examinează dosarele ONC care solicită SUP. Comisia poate examina inclusiv problema retragerii SUP, dacă este sesizată despre încălcarea condițiilor privind SUP de către ONC care îl deține.

În vederea exercitării atribuțiilor sale, Comisia poate, printre altele, să ceară și să primească de la autoritățile publice informația necesară pentru realizarea controlului conformității cu SUP, să solicite persoanelor fizice și juridice informații referitoare la activitățile ONC ce țin de SUP.

Examinarea dosarelor

În termen de o lună de la data depunerii dosarului complet, Comisia de Certificare examinează solicitarea privind atribuirea SUP. Dacă documentele prezentate Comisiei sunt incomplete, secretariatul acordă solicitantului un termen de cel mult 10 zile pentru înlăturarea carențelor. Reprezentanții ONC au dreptul să asiste la ședința Comisiei de certificare și să ofere explicații privind documentele depuse.

Comisia de certificare adoptă decizii prin care (a) atribuie SUP sau (b) respinge cererea în cazul neîntinerii condițiilor prevăzute de lege. Decizia Comisiei de certificare se motivează și se transmite solicitantului în termen de 3 zile de la adoptare, prin orice modalitate care permite confirmarea recepționării.

După atribuirea SUP, Comisia de certificare nu mai eliberează certificat de utilitate publică. SUP se menționează în Registrul de stat al persoanelor juridice. Potrivit Legii cu privire la organizațiile necomerciale (art. 14) registrul de stat se actualizează periodic și este public pe internet în limitele prevăzute de lege. Registrul poate fi vizualizat online⁶.

Decizia Comisiei de certificare privind respingerea cererii de atribuire a SUP poate fi contestată în instanța de judecată.

⁶ Registrul poate fi vizualizat online pe portalul guvernamental [date.gov.md](https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/18516-date-din-registrul-de-stat-al-unitatilor-de-drept-privind-organizatiile-necomerciale) la adresa: <https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/18516-date-din-registrul-de-stat-al-unitatilor-de-drept-privind-organizatiile-necomerciale>.

Procedura de obținere a SUP

ONC care solicită SUP trebuie să prezinte Comisiei de Certificare un dosar cu următoarele documente, a căror listă este exhaustivă.

Lista documentelor necesare

☐		Cerere, în format aprobat de către Comisia de Certificare
☐		<p>Raportul de activitate pentru anul precedent, în cazul solicitării SUP, sau pentru ultimii 3 ani, în cazul reconfirmării SUP.</p> <p>Raportul trebuie să conțină informații referitoare la activitățile desfășurate, la valoarea mijloacelor financiare și materiale obținute și folosite.</p>
☐		<p>Declarația financiară, care include:</p> <ul style="list-style-type: none">• raportul financiar pentru anul precedent de activitate, întocmit conform standardelor contabile;• informația despre sursele de finanțare ale organizației necomerciale, inclusiv granturile primite pentru perioada anterioară depunerii cererii, dar nu mai mare de 3 ani;• datele despre folosirea mijloacelor financiare și materiale primite pentru perioada anterioară depunerii cererii, dar nu mai mare de 3 ani.

Declarația pe propria răspundere privind îndeplinirea condițiilor prevăzute la art.22 alin.(1):

- activitatea de cel puțin un an;
- scopuri ce vizează activități de utilitate publică;
- consiliu format din cel puțin 3 persoane, care nu sunt angajați ai organizației necomerciale și care supraveghează activitatea acesteia;
- organ de control (cenzor sau auditor);
- respectarea regulilor cu privire la conflictul de interese dintre membrii organelor de conducere și de control;
- lipsa datoriilor la bugetul public național pentru perioadele fiscale anterioare;
- lipsa calității de fondator sau membru partid politice sau organizații social-politice;
- nu susține activitatea unui partid politic sau a unui concurent electoral;
- publică raportul anual de activitate.

Unde depunem cererea?

Cererea poate fi înregistrată la următoarea adresă:

Comisia de Certificare de pe lângă Agenția Servicii Publice (ASP)

str. Pușkin nr. 47, MD-2005, mun. Chișinău.

Exemplu de cerere

CERERE

cu privire la recunoașterea utilității publice

a organizației necomerciale

Prin prezenta, solicităm recunoașterea utilității publice a organizației necomerciale Asociația obștească „ABC”.

Prin prezenta cerere, declarăm pe proprie răspundere că organizația necomercială Asociația obștească „ABC”:

- activează de _____
- desfășoară activitatea în conformitate cu statutul organizației;
- nu a participat și nu va participa la susținerea vreunui partid politic, bloc electoral sau candidat independent, la vreo funcție în cadrul autorităților publice, inclusiv prin folosirea autorității și mijloacelor sale în favoarea sau împotriva oricărui candidat;
- nu a distribuit patrimoniu său între membri, fondatori, membrii organelor de conducere și control și l-a folosit conform scopurilor statutare.

La cerere se anexează: Documentele potrivit listei expres menționate în art. 25 din Legea cu privire la organizațiile necomerciale (a se vedea secțiunea „Lista documentelor necesare”).

Nota bene

Cererea și rapoartele de activitate ale ONG trebuie semnate de către administratorul ONG sau alt organ abilitat și autentificate prin semnătura și stampila ONG. Organizația necomercială trebuie să prezinte inclusiv decizia organului de conducere al ONG cu privire la desemnarea persoanei care va reprezenta organizația în raport cu Comisia de Certificare.

Deși nu este obligatoriu menționat, la cerere poate fi inclusă și copia statutului organizației.

Beneficiile SUP

	Descrierea beneficiului	Explicație
	 <p>Acordarea de facilități fiscale</p>	<p>În prezent, facilitățile fiscale distincte pentru ONG care dețin SUP nu există. Până în anul 2012, SUP servea pentru scutirea, parțială sau integrală, de la impozite, taxe și alte obligații de plată, precum și pentru alte tipuri de suport din partea statului. Prevederile menționate au fost abrogate fiind extinse pentru toate categoriile de organizații necomerciale.</p>

□		<p>Oferirea gratuită sau în condiții preferențiale a dreptului de a folosi proprietatea publică</p>	<p>Darea în locațiune a unei săli/ încăperi proprietate publică pe care ONG o poate utiliza în vederea desfășurării activității pentru îndeplinirea obiectivelor statutare.</p>
□		<p>Finanțarea nerambursabilă</p>	<p>Alocații de stat/subvenții/concursuri de granturi.</p>
□		<p>Contractarea de lucrări și servicii</p>	<p>ONG poate presta servicii și lucrări, fiind contractată cu respectarea legislației privind achizițiile publice de către o anumită autoritate publică (Primărie, Consiliu, Minister), pentru orice tip de serviciu și lucrări (de ex. servicii de consultanță, servicii medicale, asistență socială sau serviciul „Telefonul de încredere”).</p>
□		<p>Finanțarea cu destinație specială, inclusiv comanda socială.</p>	<p>ONG poate fi finanțată cu destinație specială în cazul prestării unor servicii sociale (cantină socială, îngrijire socială la domiciliu, asistență socială comunitară, etc.).</p>

Retragerea SUP

Pe perioada deținerii SUP, ONC este obligată să respecte condițiile prevăzute de eligibilitate valabile la data la care a aplicat pentru acest statut. Comisia de certificare poate verifica respectarea de către ONC cu statut de utilitate publică continuă să respecte aceste condiții și poate notifica organizația dacă descoperă anumite abateri. Comisia de certificare poate fi sesizată din exterior de către orice solicitant cu privire la faptul că o organizație care deține SUP a admis anumite abateri. În cazul depistării abaterilor Comisia solicită înlăturarea acestora în cel mult două luni. În cazul în care ONC nu a înlăturat în termenul menționat abaterile depistate, Comisia de certificare poate retrage SUP. Decizia de retragere poate fi contestată în instanța de judecată. Contestarea în instanța de judecată a deciziei Comisiei de certificare privind retragerea SUP suspendă efectele deciziei contestate.

ONC care deține SUP este obligată să notifice imediat autoritățile publice centrale și locale de la care a obținut beneficii în temeiul statutului de utilitate publică, despre retragerea statutului.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

 +373 22 843601

 +373 22 843602

 contact@crjm.org

 www.crjm.org

 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

 [CRJM](https://www.instagram.com/CRJM)

